

*Чечель К.**

СУЧАСНА СИТУАЦІЯ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ І В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Для арабського світу 2011 рік почався неспокійно. Останні події у Північній Африці та на Близькому Сході сколихнули весь світ, викликавши неабияке занепокоєння не лише в урядах держав, а й у пересічних громадян. Дестабілізація політичної ситуації свідчить про початок глобальних процесів перерозподілу впливу в регіоні. Аналіз подій дає підстави говорити про наявність зв'язку між акціями протестів, що пройшли в Алжирі, Тунісі, Єгипті, Лівії, Йорданії та Ємені. Базисом дестабілізації в регіоні стали міжкланові конфлікти та відсутність загального соціально-економічного балансу. До причин останнього, передусім, ми можемо віднести тривалість перебування лідерів держав при владі, високий рівень корупції та спробу передачі влади родичам.

Найяскравішою рисою режимів усіх вище згаданих країн є домінування кланів, які представляють правлячі сили. Тривожним подіям у Єгипті передували державний переворот у Тунісі, який почався 14 січня. Тригером до активізації стало посилення впливу дружини президента Лейли Трабелсі, який до грудня 2010 року став «абсолютним володарем». Трабелсі з десятьма братами сформував домінуючий клан, що порушило баланс сил і систему стримувань та противаг. Зростання корупції та добробуту клану Трабелсі стало каталізатором зростання невдоволення з боку інших кланів країни. У результаті заворушень Президент, після 23 років правління, втік з країни, полишивши її в руках прем'єр-міністра, а згодом спікера.

Наступним у ряді військових зіткнень став Єгипет, країна, котра зазнала чи не найбільших матеріальних (культурних) втрат внаслідок широкомасштабних протестів своїх громадян на вулицях, площах, територіях пам'ятних зон та в музеях, курортних містах, урядових будівлях. Першими названими причинами масової непокори, що пролунали з сотень мадіаканалів 25 січня 2011 року, були вимоги «проведення економічних і політичних реформ, поліпшення умов життя, скорочення безробіття ТА відставки уряду». Не кожен тоді знав, що незадовго до початку конфлікту з'явилася інформація про намір Хосні Мубарака (президент Єгипту, що знаходився при владі 30 років) передати владу своєму синові Гамалю. Деякі називали режим Мубарака «політичним маразмом», деякі – «культом фараона», але найтвердішу основу під собою має твердження, що «президентський клан, монополізувавши владу й власність у країні, почав в якийсь момент драгувати інші елітні групи, які не могли «розвернутися» — ні в економічних, ні в політичних відносинах». Нагадаємо, що сьогодні влада в Єгипті перейшла до Вищої ради збройних сил, яку очолює міністр оборони, генерал М.Тантаві; дію Конституції призупинено; Каїр в руїнах... Якщо раніше те, що відбувається в країні називали «боротьбою народу проти корумпованої верхівки», то тепер «брат пішов на брата»...

Наступною ареною для масових протестів стали Алжир та Ємен, де 12 лютого центральні вулиці столиць заповнили сотні мітингуючих, вимагаючи відставку голів держав

* студентка 3 курсу спеціальності «міжнародна інформація» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Рижков М.М.

Президент Ємену Абдалла Салех перебуває при владі з 1978 року, а Президент Алжиру – з 1999 року.

Проте найважчим випробуванням як для громадян, так і для світової спільноти, стала війна у Лівії. Муаммар Каддафі одноосібно править Лівією з 1969 року. На початку свого правління він жорстко, із застосуванням армії, придушив і поставив під владу Тріполі племена пустелі. Впродовж 42-х років, ініціюючи величезну кількість перетворень у країні, головним економічним досягненням яких стала нафтова промисловість, Каддафі власноруч заклав підвалини до майбутніх конфліктів. Уся промисловість, бюджетні кошти та військові сили опинилися в руках однієї особи. З 80-х років починається жорстке переслідування опозиції, встановлюються «сталеві цензура» у медіа, звільняються сотні ув'язнених без усіляких на те причин. І на початку другого десятиліття ХХ століття громадяни Лівії прийшли до висновку - час Каддафі як людини-лідера добіг кінця.

Проте мирний протест на початку переріс у кровопролитну громадянську війну з прихильниками Каддафі з одного боку, та повстанцями (Перехідна Національна Рада) – з іншого. У конфлікт втягнуто близько 80 тис. осіб, а кількість жертв на сьогодні (20.03.2011) становить 10-12 тис. осіб. Після того як Рада безпеки ООН резолюцією-1973 дала «добро» на повітряні удари по Лівії, коаліція країн Заходу розпочала військову операцію проти режиму. Лівійський лідер Муаммар Каддафі пригрозив завдати удари по військових і цивільних об'єктах по всій території Середземномор'я у відповідь на агресію з боку міжнародної коаліції сил. «Нам нікуди відступати, ми на своїй землі, а ви будете переможені. Якщо загинуть усі чоловіки, за зброю візьмуться наші жінки», - сказав Каддафі, звертаючись до західних держав. Такі слова лише підтверджують думку про те, що війна в Лівії вже вийшла за межі громадянської війни і наближається до процесу безжального винищення народу. Більшість країн світу засудили Каддафі за використання сили проти цивільних осіб. Сполучені Штати ввели санкції проти уряду Каддафі. Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй прийняла резолюцію про заморожування активів Каддафі і 10 членів його родини та 6 осіб найближчого оточення. Проти режиму Каддафі виступили майже усі Європейські держави і США; стриману позицію зайняли Росія, Китай, Бразилія, Індія та Німеччина; підтримку режим отримав від Венесуели, Зімбабве, Сирії та Білорусії.

Яке ж майбутнє чекає на Лівію? У Каддафі - краща зброя та вірні найманці, у повсталих – більше людей. Влада має гроші і отримує доходи від продажу нафти, повстанці захоплюють нафтові термінали. У Каддафі виявилось достатньо сил, аби вистояти. Цей паритет між ним і повстанцями може означати тривалу громадянську війну – з майбутнім розколом країни за зразком Судану. Але для цього війна повинна тривати багато років. Поки що Лівія до цього не дійшла. ЄС зацікавлений у швидкому закінченні війни через велику кількість біженців з Лівії, яких відіслати назад у палаючу країну неможливо. Друга загроза – ріст цін на нафту та удар по економіці ЄС.

Отже, сьогодні арабські народи переростають свої традиційні архаїчні державні структури і стають досить динамічними країнами, де думка суспільства важить багато. Узурпація влади та бідність стали лише передумовами наявних конфліктів, насправді ж, перед Єгиптом, Тунісом, Лівією та іншими державами регіону постала логічна потреба у змінах.

Список використаної літератури

1. Нормализация ситуации в Ливии [електронний ресурс]: 16.03.2011.- режим доступу:

- <http://www.rian.ru/politics/20110324/357433564.html>
2. Северная Африка на грани [електронний ресурс]:04.02.2011.- №1170.- режим доступу:
<http://gazeta.ua/articles/world-newspaper/370567>
 3. Ливия: краткая справка [електронний ресурс]:18.12.2010.- режим доступу:
http://www.bbc.co.uk/russian/international/2009/09/090918_in_depth_libya.shtml
 4. Гражданская война в Тунисе разгорается: в столицу введена армия [електронний ресурс]:14.01.2011.- <http://news.ukrhome.net/content/1567082/>

*Гринчук М.**